

Zemkopības ministrija

Kopējās lauksaimniecības politikas nākotne:

**Tematiskā darba grupa:
Jaunie lauksaimnieki
3.sanāksme**

07.04.2021.

Tematiskās diskusijas - Jaunie lauksaimnieki - paveiktais

Iepriekšējās diskusijas:

- 01.04.2019.
- 07.08.2019.

Notikušās diskusijas rezultātā panākta vienošanās par šādiem jautājumiem:

- ✓ Nākošajā plānošanas periodā KLP ietvaros mērķtiecīgs atbalsts jaunā lauksaimnieka darbības uzsākšanai sniedzams gan tiešo maksājumu veidā, gan arī kā vienreizējs (lump sum) maksājums (par īstenošanas nosacījumiem/atbalsta apmēru diskutēsim turpmāk);
- ✓ Izglītības/prasmju nosacījums iekļaujams gan tiešo maksājumu, gan lauku attīstības sadaļas vienreizējā maksājuma ietvaros;
- ✓ Saimniecības izveides process nepārsniedz 5 gadus;
- ✓ Atbalsts paredzams arī mērķētu finanšu instrumentu veidā.

Jaunie lauksaimnieki: 1.darba grupas (01.04.2019) rezultāti

Prioritātes:

- Pārdomāts/regulārs atbalsts, tā prognozējamība un vienmērīga pieejamība, pārāk ierobežojoši nosacījumi (SI...); ①
- Paaudžu konflikts, veco lauksaimnieku nevēlēšanās pārtraukt saimniekošanu un nodot saimniecības (jāveic aptauja par iemesliem); ①
- Izglītības sistēmas maiņa uz profesionālo, izglītības iestāžu slēgšana, arī mācību spēku paaudžu nomaļa; ⑤ ②
- Pozitīvā publicitāte, lauksaimniecības «prestīža» celšana, darbs ar skolēniem (īpašu lauku skolās), lai motivētu jauniešus iesaistīties lauksaimniecībā (karjeras dienas, informatīvās kampaņas, ekskursijas); ② ⑤ ⑤
- Prakses vietu trūkums studentiem, sarežģīti piesaistīšanas nosacījumi, sezonas neatbilstība; ④ ③
- Finanšu pieejamība - bankas un ALTUM atsaka, grūtības ar nodrošinājumu. Nepieciešama aizdevumu programma apgrozāmiem līdzekļiem JL, lai spētu uzsākt un attīstīties (3-5 gadi, elastīgi atmaksas nosacījumi); ② ⑥
- Dzīvojamā fonda trūkums, apgrūtināta mājokļa iegādes programmas izmantošana/hipotekāro kredītu saņemšanas iespējas laukos; ⑥ ③
- Tiešā pārdošana kā sektora reklamēšanas iespējas (piena automāti pie saimniecībām); ③
- Produkcijas nogādāšana uz tirdzniecības vietām, ostām (attālākajos reģionos lielas izmaksas); ④
- Kopējā ekonomiskā situācija reģionos neveicina saimniekošanas uzsākšanu (ceļu kvalitāte, skolu trūkums); ⑦ ⑥
- Vai motivēsīm jauniešu atgriešanos saimniekošanai laukos, pat ja nav l/s izglītības? ④

ZM izstrādājusi situācijas analīzi specifiskajam mērķim SO7 Jauniem lauksaimniekiem

Jauns lauksaimnieks – LV definīcija (I): vienāda TM un investīciju atbalstam

- ✓ Fiziska vai juridiska persona;
- ✓ Lauksaimnieks ≤ 40 gadu vecs uz pirmā iesnieguma iesniegšanas brīdi (var palikt 41 g.v. iesnieguma gadā);
- ✓ Saimniecības vadītājs ir saimniecības īpašnieks vai viens vai vairāki gados jauni lauksaimnieki, kuriem kopā pieder vairāk nekā 50% kapitāldaļu (ja vairāki JAL, tad - katram vismaz 20% kapitāldaļu), un paraksta tiesības;
- ✓ iegūta augstākā vai vidējā profesionālā lauksaimniecības izglītība vai apgūti kursi 160 stundas – ja piesakās tikai uz platībmaksājumu atbalstu (iesnieguma iesniegšanas brīdī), 320 stundas - ja piesakās uz investīciju atbalstu (var apgūt 36 mēnešu laikā).

Jauns lauksaimnieks – LV definīcija (II): vienāda TM un investīciju atbalstam

- ✓ Gados jaunā lauksaimnieka pirmā saimniecība ir tā lauksaimnieka kontrolē esoša saimniecība, kas pirmo reizi ir veikusi vismaz vienu no šādām darbībām:
 - iesniegusi iesniegumu I/s atbalsta saņemšanai;
 - deklarējis I/s darbības ieņēmumus VID;
 - reģistrējis I/as dzīvniekus LDC (vismaz 3 LU).

Vajadzību novērtējuma un KLP stratēģiskā plāna intervenču matrica

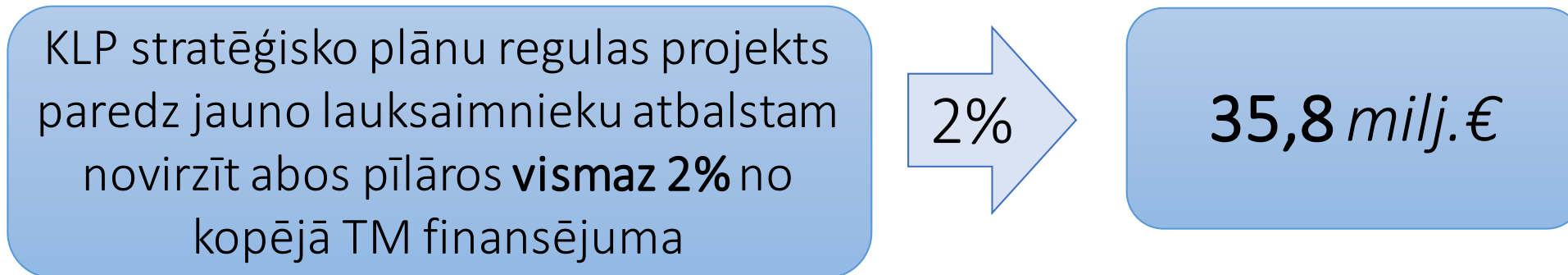
		1	2	3	4	5	6	7	8
KLP INTERVENCES		Finanšu resursu pieejamība darbības uzsākšanai, t.sk, lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei lauksaimniecības produkcijas ražošanai.	Veicināt saimniecību nodošanu jaunajai paaudzei.	Nodrošināt infrastruktūras uzlabošanu.	Kooperācijas stiprināšana (jauno lauksaimnieku iesaistīšanās, kā arī sadarbības sekmēšana).	Veicināt lauksaimniecības izglītības kvalitātes paaugstināšanu.	Veicināt mācībspēku/konsultantu profesionālās kvalifikācijas paaugstināšanu lauksaimnieciskajā izglītībā.	Veicināt lauksaimniecības izglītības apgūšanu.	Veicināt lauksaimniecības popularizēšanu gan skolas vecuma bērnu un jauniešu vidū, gan sabiedrībā kopumā.
1	Atbalsts gados jauniem lauksaimniekiem (I pīlārs)								
2	Vienreizējs maksājums gados jauniem lauksaimniekiem								
3	Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās								
4	Kombinētais finanšu instruments								
5	Zināšanu pārnese un konsultācijas								

Ārpus KLP SP:

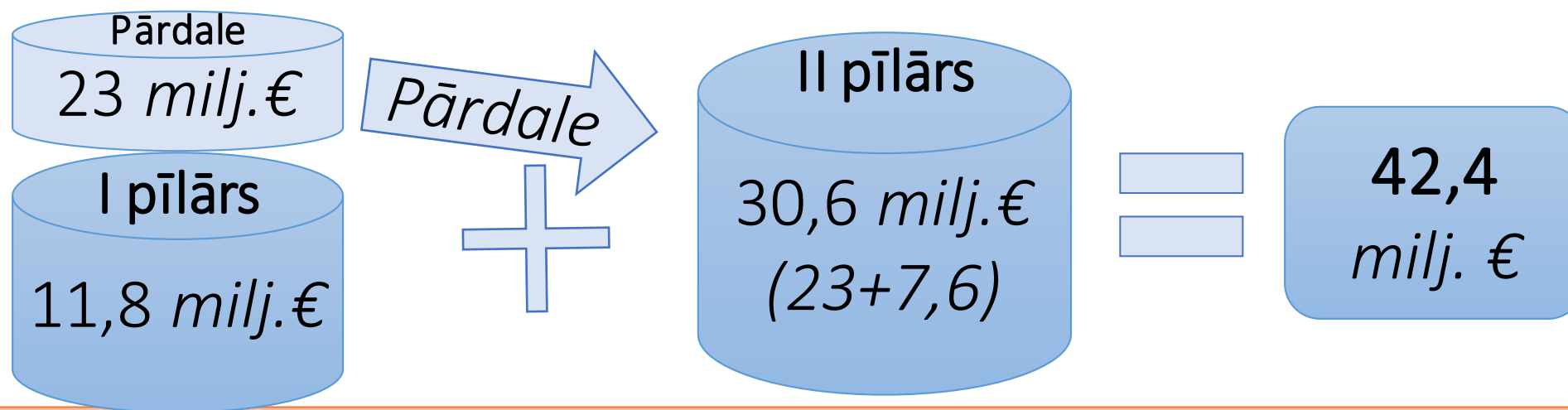
9 – Radīt iespējas dzīvojamā fonda būvniecībai/rekonstrukcijai, paredzot atbalstu mērķētu finanšu instrumentu veidā

10 – Rosināt priekšlikumus nodokļu atvieglojumiem (darbaspēka un NĪN)

2023-2027.gada finansējums KLP stratēģiskā plāna ietvaros

Plānotais finansējuma sadalījums: I pīlārā un II pīlārā

💡 Trialoga sarunas : 3% gados jaunajiem lauksaimniekiem = 53,8 milj. €

Ja apstiprina 3% , tad LV vēl jānovirza **11,3 milj. €**

Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem (I pīlārs)

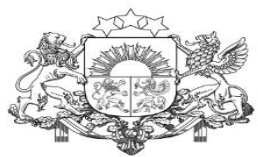
Nosacījumi jauno lauksaimnieku atbalstam

Ikgadējs maksājums papildus ISIP

Likmes apmērs **15%** no tiešmaksājumu vidējā līmeņa 2027.g. jeb~ 32€/ha;

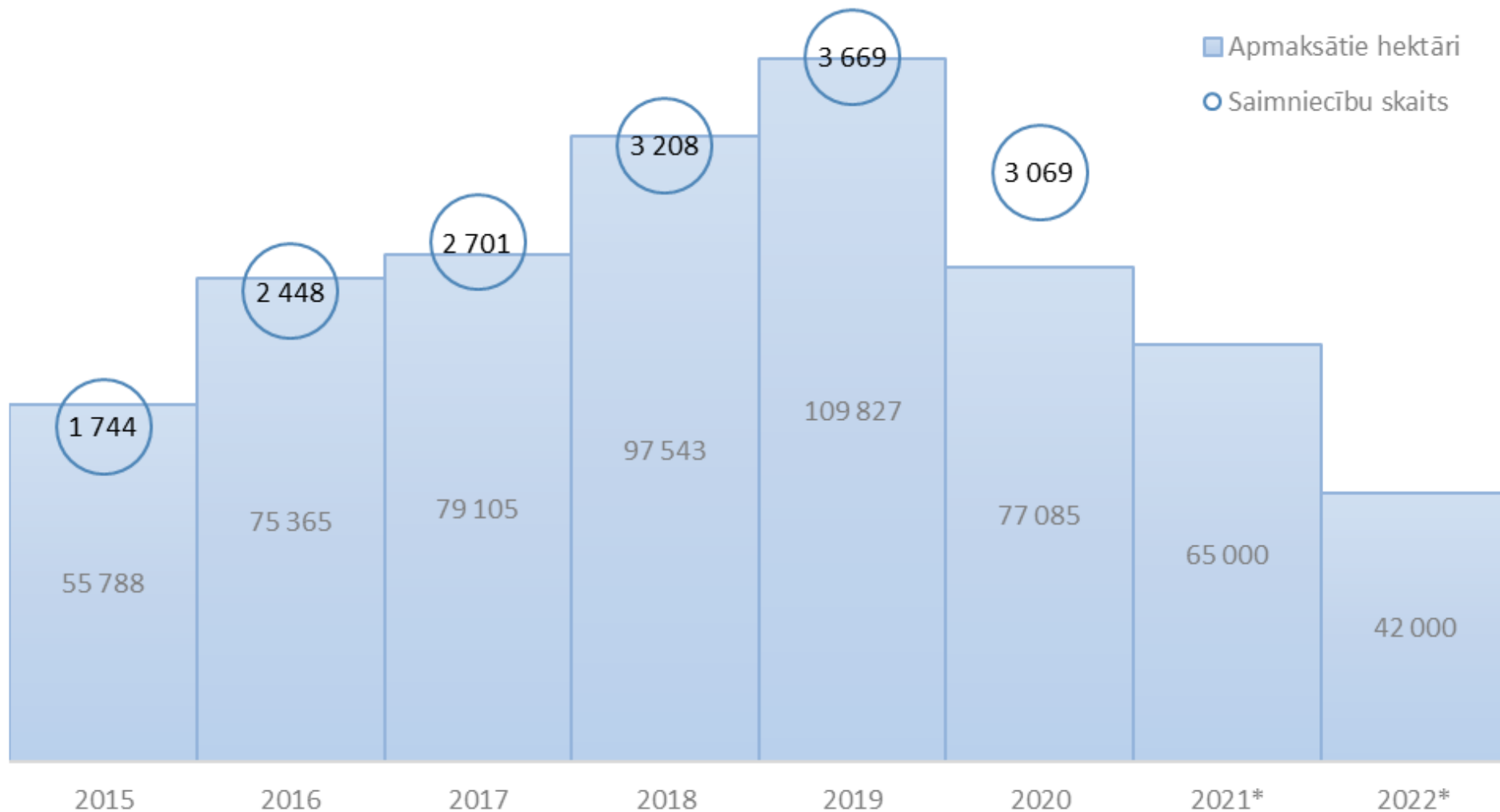
Par pirmajiem **150** ha

5 gadus no pirmā iesnieguma iesniegšanas brīža

Zemkopības ministrija

Dati par gados jauniem lauksaimniekiem, kas pretendēja uz JAL 2019.gadā

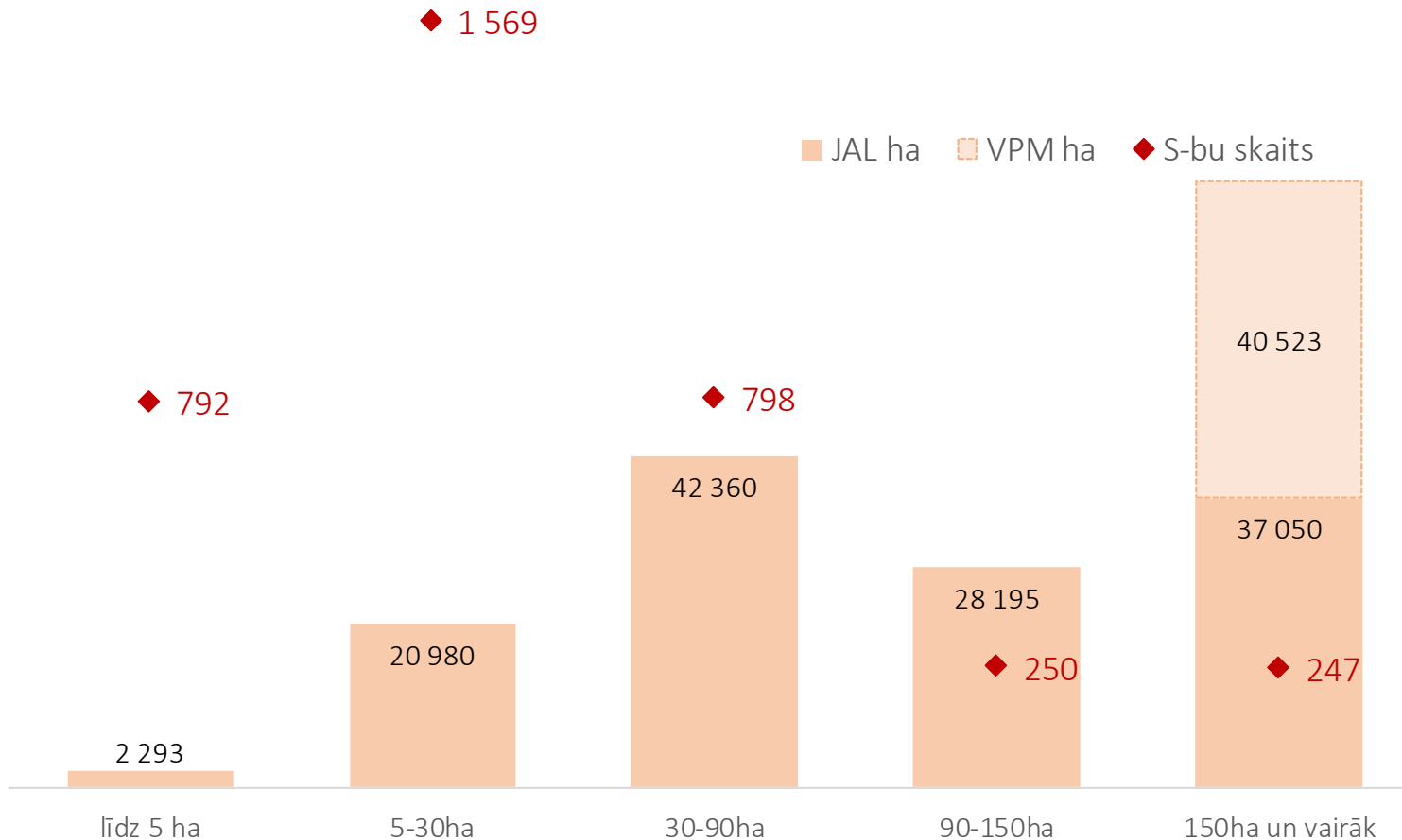
Avots: ZM veidots attēls pēc LAD dati

Zemkopības ministrija

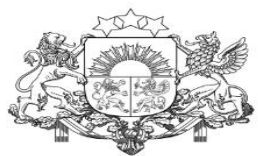
TM dati par gados jaunajiem lauksaimniekiem

JAL skaits un apsaimniekoto ha sadalījums pa grupām

Avots: ZM aprēķini pēc 2019.gada LAD datiem

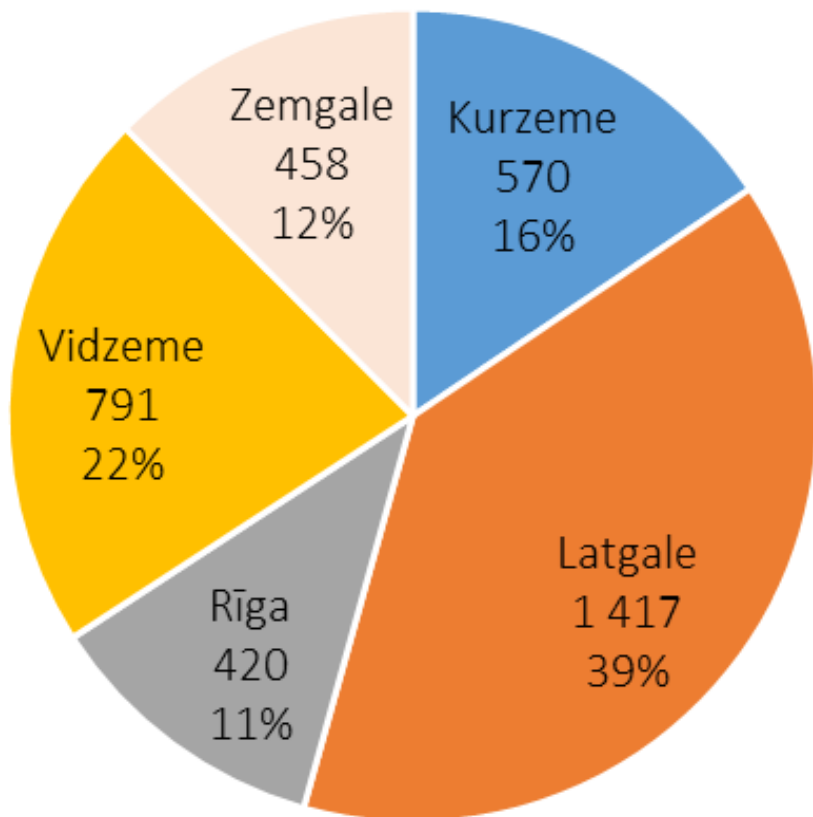
- ✓ 2019. gadā JAL saņēma 3656 lauksaimnieki, no tiem 2505 jeb 69% bija fiziskas personas;
- ✓ 2019.gadā JAL pretendentu kopējā VPM platība bija 171 401 ha jeb 10% no valsts kopējās VPM platības;
- ✓ Platība, par kuru saņemts JAL bija 109 827 ha jeb 64% no jauno lauksaimnieku deklarētās kopplatības;
- ✓ Jauno lauksaimnieku vidējais saimniecību lielums pēc 2019.gada datiem bija 47 ha (2017.g. bija 43 ha)

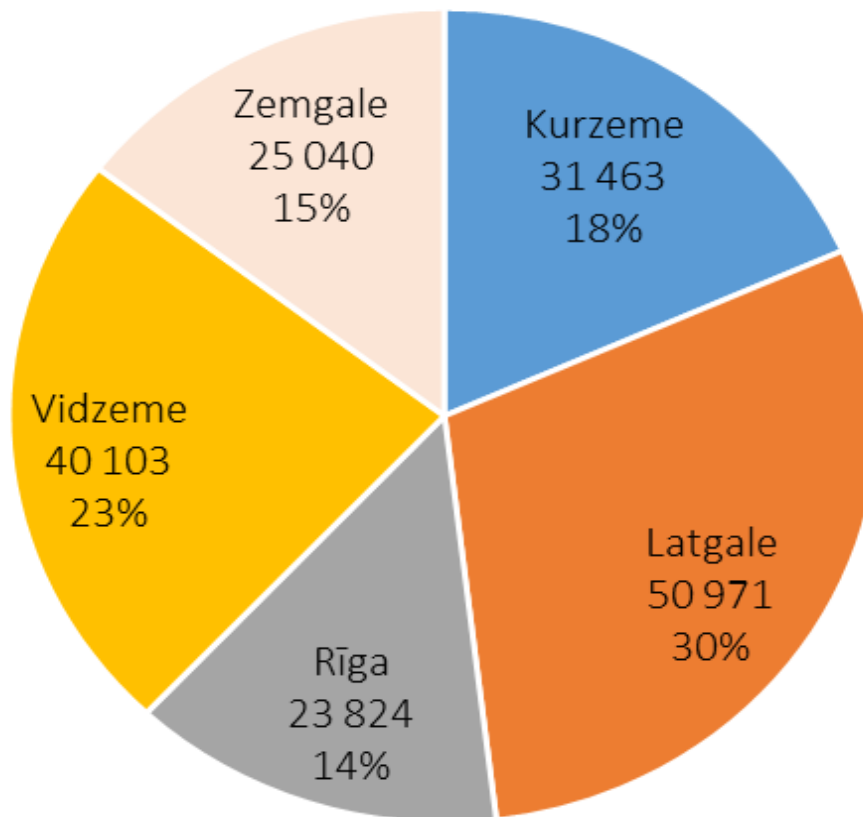
Zemkopības ministrija

Dati par gados jauniem lauksaimniekiem, kas pretendēja uz JAL 2019.gadā

JAL pretendentu skaita sadalījums par novadiem

JAL pretendentu kopējie VPM ha

- ✓ visvairāk JAL pretendenti ir no Kurzemes reģiona: 16% un apsaimnieko 18% no JAL kopējās VPM platības;
- ✓ vismazāk uz JAL pieteicās no Rīgas reģiona: 11% un apsaimnieko 14% no 2019.g. JAL kopējās VPM platības;

Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem (I pīlārs)

Secinājumi

Jaunie lauksaimnieki izvēlas strādāt arī darbietilpīgākās nozarēs, kas nav dominējošās nozares Latvijas lauksaimniecībā, piem.: kazkopība, gaļas liellopu audzēšana, dārzeņu audzēšana, augļu un ogu audzēšana un cietes kartupeļu audzēšana.

Pieaug jauno lauksaimnieki apsaimniekotās zemes platības un vidējais saimniecības lielums.

Ļoti mazās un mazās JAL saņēmēju saimniecībās standartizlaide (SI) ir augstāka nekā attiecīgās grupas visās saimniecībās:

- ✓ Ļoti mazās (SI < 4000 EUR) par 24% augstāks;
- ✓ Mazās (SI 4000-50 tūkst. EUR) par 17% augstāks.

Vidējās un lielās JAL saimniecībās vidējā standartizlaide ir zemāka nekā attiecīgās grupas visās saimniecībās:

- ✓ Vidējās (SI 50 - 250 tūkst. EUR) par 11% zemāka;
- ✓ Lielās (SI no 250 tūkst. EUR) par 27% zemāka.

Zemkopības ministrija

Atbalsta intervences

Vienreizējs maksājums gados jauniem lauksaimniekiem (II pīlārs)

Jaunie izveido vai pārņem (pilnībā) saimniecību

(Iespējamais pretendentu sk.: 765)

Atbalsts divos maksājumos

- 1) pirms 80%
- 2) pēc plāna realizācijas 20%

Atbalsta pretendents

- SI/apgrozījums: 15 000 – 70 000 EUR
- Lauksaimnieciskā izglītība: 320 stundas (apguvis/apgūs 36 mēnešu laikā)
- Pirmo reizi dibina: kontrolētā 1.saimniecība 1.reizi iesnieguma iesniegšanas gadā vai ne agrāk kā 5 gadus pirms:
 - iesniedza iesniegumu l/s atbalsta saņemšanai,
 - deklarējis l/s darbības ieņēmumus VID,
 - reģistrējis l/as dzīvniekus LDC (vismaz 3 liellopu vienības)

Prioritāte

Augļkopība, dārzenkopība,
lopkopība
Izglītība

Atbalsta saņemšanas nosacījumi

Darījumdarbības plāns:

- ✓ 2- 4 gadi
- ✓ konkrētu rādītāju sasniegšana

Atbalstāmās aktivitātes

- ✓ Dzīvu dzīvnieku iegāde
- ✓ Stādu iegāde
- ✓ Jaunas, lietotas tehnika iegāde u.c.

Vienreizējs maksājums –
40 000 EUR par
biznesa plāna realizāciju
jauniem lauksaimniekiem
(lump sum)

Zemkopības ministrija

Atbalsta intervences

Kombinētais finanšu instruments (II pīlārs)

Aizdevums līdz 100 000 EUR

*Daļēja pamatsummas
dzēšana līdz 40 000 EUR*

Prioritāte

1. Augļkopība, dārzenkopība,
2. Lopkopība
3. Citi?

Atbalsta pretendents

- ✓ SI/apgrozījums: līdz 150 000 EUR/gadā
- ✓ Ja veic I/s, zeme: līdz 100 ha
- ✓ Ja veic I/s, lauksaimnieciskā izglītība: 160 stundas

Atbalsta saņemšanas nosacījumi

Darījumdarbības plāns:

- ✓ 2-4 gadi – seko izvērtēšana
- ✓ konkrētu rādītāju sasniegšana

Atbalstāmās aktivitātes

- ✓ Dzīvu dzīvnieku iegāde
- ✓ Stādu iegāde
- ✓ Jaunas, lietotas tehnikas iegāde, būves pārbūve, būves uzstādīšana, būves celtniecības izmaksas, kā arī ēkas atjaunošanas izmaksas
- ✓ Apbūvētas un neapbūvētas zemes iegāde, 10% apjomā no projekta summas
- ✓ **Jauniem lauksaimniekiem ir iespējama saimniecības iegāde**
- ✓ Apgrozāmie līdzekļi

Zemkopības ministrija

Atbalsta intervences Ieguldījumi lauku saimniecībās (II pīlārs)

Lauku saimniecību attīstība

- **būvniecība, tehnikas/aprīkojuma iegāde**

Mazās saimniecības

Apgrozījums no 4 000 EUR līdz 70 000 EUR
(saimniec.skaitis ~10 000)

Vidējās saimniecības

Agrozījums 70 001 – 350 000 EUR
(saimniec.skaitis ~1 193)

Lielās saimniecības

Agrozījums virs 350 001 EUR
(saimniec. skaits ~741)

Kooperatīvās sabiedrības

Gados jauniem
lauksaimniekiem
saimniecības darbības
pirmos piecus gadus
papildus atbalsta
intensitāte:
Būvniecība +20%
Tehnikas/aprīkojum
iegāde +10%

Tiek saglabāts reģionalizācijas princips

Zaļie ieguldījumi:

- mazās saimniecības – 30%
- vidējās saimniecības – 50%
- lielās saimniecības – 100%

Zemkopības ministrija

Horizontālā prioritāte: Zināšanas, konsultācijas un inovācijas

Profesionālo zināšanu un prasmju pilnveides intervence

Mācības (t.sk. praktiskās nodarbības/a pmeklējumi grupās)

(Pretendenti: jur. personas, kas iekļautas IZM izglītības iestāžu reģistrā ar vismaz 1 licencētu māc. programmu/ nozares NVO & kooperatīvi)

Apmācīto skaits:
~ 10 000

Konsultantu apmācība (individ./grupās)

(Pretendenti: jur. personas, kas iekļautas IZM izglītības iestāžu reģistrā ar vismaz 1 licencētu māc. Programmu l/s vai m/s)

Apmācīto skaits:
~ 500

Informatīvie pasākumi (grupās)

Semināri, konferences u.c. info pasākumi (Pretendenti: nozares NVO, kooperatīvi.)

Dalībnieku skaits:
~ 5 000

Demonstrējumu intervence

Demonstrējumi

(Pretendenti: jur. persona, kas ir reģistrēta Zinātnisko institūciju reģistrā vai IZM izglītības iestāžu reģistrā)

Demo skaits:
~ 15

Konsultāciju intervence

Vienreizējas konsultācijas
* (individuāli)

(Pretendenti: jur. personas, valsts/privātas struktūras; nav interešu konflikta, sniedz objektīvas konsultācijas)

Konsultēto skaits:
~ 5 000

Inkubācija (ilgtermiņa sadarbības līgumi)

(Pretendenti: jur. personas, valsts/privātas struktūras, nav interešu konflikta, sniedz objektīvas konsultācijas)

Atbalstīto skaits:
~ 385

Zināšanu & konsultāciju tēmas:

Ia uksaimniecība, me žsaimniecība, pārtikas ra žošana, uz ņēmējdarbība, kooperācija, vide un klimats, antimikrobiālā rezistence; di gitalizācija, inovācija u.c.

*DV ir pienākums izveidot Saimniecību konsultatīvo sistēmu un nodrošināt konsultācijas